

**Handbuch deutscher historischer Buchbestände
in Europa. Band 1, Tschechische Republik. Prag.
Teil 1-2.**

Svazek Praha, vydaný ve dvou dílech 1.1 a 1.2, je přehledem historických knihovních fondů od prvotisků do konce 19. století ve vybraných pražských knihovnách, archivech a dalších sbírkových institucích. Zachycena jsou především jazyková a provenienční germanika, podobně, jako je tomu v celé této „evropské“ edici. Podmínkou zařazení knihovny do Příručky je dostupnost fondu pro veřejnost.

Historický úvod o knihách a knihovnách v Praze z pera koordinátora zahajovacích prací dr. Rudolfa Málka (s doplňky dr. Jaroslava Vrchotky) překlenuje na 17 stranách období od středověku až po současnost a připomíná nám období pro českou knihu, knihovny a národní kulturu jak příznivá, tak i těžká, s pochopitelným zájmem především o pražské knihovny a vydavatele knih.

Následující jednotlivé příspěvky o knihovnách (jednotlivá hesla) uvádějí přehledně vždy nejprve administrativní a technické údaje o knihovně (instituci), kde je příslušný fond uložen: adresu, telefon, fax, e-mail, webovou adresu, provozovatele, funkci knihovny, sběrné oblasti (zaměření) knihovny, možnosti využití, technická zařízení a další informace pro uživatele, včetně dostupnosti knihovny.

Odborné údaje jsou členěny do 5 oddílů: Historie knihovny a jejích fondů, Popis základního knihovního fondu, zvláštních sbírek či soukromých knihoven ve fondu knihovny (tento oddíl je vždy uveden statistickým rozbohem fondu podle století vydání tisků a podle jazyka), Soupis katalogů (historických i soudobých), Prameny k dějinám příslušné knihovny (bibliografie), Publikace

k jednotlivým knihovním fondům i celku knihovny, event. charakteristiky jednotlivých fondů knihoven a archivů. Popis je přirozeně uzpůsoben povaze popisované knihovny.

Díky cenným, rozsáhlým a členitým historickým fondům je podstatná část dílu 1.1 věnována Národní knihovně ČR. Na zpracování příspěvku se podílelo na padesát interních i externích odborníků. Popis knihovního fondu vychází z původního historického oborového členění, zavedeného na přelomu 18. a 19. století K. R. Ungarem (54 oddělení), a z dalších oddělení (55-75), založených v průběhu 19. a 20. století. Ve fondu se nalézají a popsány jsou i vzácné historické knihovny (např. hrabat Kinských, Tychona Brahe, Václava Vřesovce z Vřesovic, Rantzauova knihovna ad.).

Karlova Univerzita je reprezentována deseti příspěvky fakultních a ústavních knihoven a archivem UK. Z nich můžeme čerpat informace o dějinách a fondech knihoven Právnické fakulty, Fakulty sociálních věd, fakult teologických (Evangelické a Husitské), jednotlivých knihoven kateder, ústavů a seminářů Filozofické fakulty, dále Lékařské fakulty a komplexu knihoven Matematicko-fyzikální fakulty a Přírodovědecké fakulty.

První díl pak uzavírají knihovny Akademie věd. Je to především ústřední Knihovna AV ČR mj. s historicky cennou Valdštejskou knihovnou ze zámku v Doksech a knihovnami Královské české společnosti nauk a České akademie věd a umění, dále Archiv Akademie věd a Knihovna Historického ústavu AV. (Zajímavá mimopražská Knihovna Astronomického ústavu AV v Ondřejově byla zařazena již do svazku 3 Čechy a Morava).

Přední místo 2. dílu zauímají bohaté knihovní fondy Národního muzea v čele s ústřední Knihovnou Národního muzea a s knihovnami v její správě (Kinských a Nostickou). Dále zde nalezneme popis knihoven Divadelního oddělení, Tyršova a Náprstkova muzea, knihovny a archivu Muzea české hudby a také Archivu NM.

Následují další pražské knihovny a archivy: ČVUT, Archiv hl. m. Prahy, Národní galerie, pražské klášterní knihovny, Národní lékařská knihovna včetně Zdravotnického muzea, Národní technické muzeum, Památník národního písemnictví, Parlamentní knihovna, Pedagogické muzeum J.A. Komenského, Poštovní muzeum, Státní technická knihovna, Státní ústřední archiv, Strahovská knihovna, Umělecko-průmyslové muzeum, Ústřední statistická knihovna, Ústřední zemědělská a lesnická knihovna, Vojenská historická knihovna a Židovské muzeum.

Oba pražské díly obsahují celkem 52 příspěvků. Rozsah činí 236 a 276 stran, z toho na stranách 181-271 je umístěn rejstřík personální a předmětový. Publikace je vybavena též soupisem zkratk a seznamem příspěvkatelů.

Ačkoli hlavní a podstatný zřetel je věnován fondům tištěných knih od prvotisků po rok 1900 (event. v některých případech i po této hranici), u významných historických knihoven nebylo možno pominout původní rukopisné fondy, které jsou alespoň stručně charakterizovány.

I když hlavní pozornost při popisu fondů knihoven je věnována germanikám v těchto fondech, je „Handbuch...“ cenným přehledem našich důležitých knihoven; v tom smyslu jsou tři svazky o knihovnách v České republice základním pramenem informací o našich knihovnách i archivech pro zahraniční i domácí badatele. Je tedy třeba ocenit jak iniciativu a redakční práci münsterské ústřední redakce (Claudia Blum, Matthias Bauer, André Schüller, Karen Kloth), tak pražské redakce v Národní knihovně (Vlasta Faltysová, Pavel Pohlel, Vincenc Streit), v Národním muzeu (Petr Mašek) a na Moravě v Moravské zemské knihovně (Jaroslav Vobr a Jaromír Kubíček).

Závěrem lze navázat na slova profesora Fabiana o renesanční ideji shromažďovat a ochraňovat písemnictví jednotlivých národů a o knihovnami překračovaných geografických a jazykových hranicích vlastních zemí při přinášení „cizího“ k obohacování „vlastního“ a konstatovat, že „Příručky“ jsou významným počinem směřujícím k realizaci těchto myšlenek. Přejme si, aby tyto snahy pokračovaly tak, jak budou jistě pokračovat snahy o sjednocení celé Evropy.

Z materiálů zpracovaných
V. Faltysovou a P. Kneidlem vybrala redakce

Foto ze slavnostního shromáždění